

Pelastuslaitosten ja – henkilöstön toimintakykyhanke; Osahanke 2; Pelastushenkilöstön urakehityksen linjaukset ja koulutusjärjestelmän tuki.

Tutkimuksen tarkoituksena on löytää laaja-alaisesti pelastushenkilöstön urapolkuvaihtoehtoja. Erityisen kiinnostuksen kohteena on löytää oman toimialan sisältä mahdollisuudet edetä uralla vertikaalisesti tai horisontaalisesti. Erityinen haaste muodostui miehistötason horisontaalisesta urakehityksestä; löytyykö pelastusalalta horisontaalisia asiantuntijauria, ja mitkä ovat reunaehdot työn menestykselliseen hoitamiseen.

Tutkimusote on laadullinen. Triangulaatiomenetelmin haettiin tietoa mahdollisimman monipuolisesti. Menetelminä olivat ulkomaille suunnattu sähköposti / kirjekysely, sähköinen webropol -kysely miehistön toimintaympäristön ja sen muutosten kartoittamiseksi. Toinen webropol – kysely suunnattiin alueiden koulutusvastaaville, tarkoituksena selvittää alueiden strategioita henkilöstön kehittämiseksi. Teemahaastattelua käytettiin alipäällystön mielipiteiden kartoittamiseen sekä innovatiivisia keskusteluja eri sidosryhmien edustajien ajatusten selvittämiseksi.

Alustavia tuloksia

Alustavien tulosten mukaan päällystön urapolkumahdollisuudet ovat hyvällä mallilla. Nykyisessä ammattikorkeakoulutasoisessa palopäällystön koulutusohjelmassa on opiskelijan valittavissa 40 % opintopisteistä. Päällystön urapolku on opiskelijan itse suunniteltavissa jo opiskeluaikana. Alueiden vastuulle jää rekrytoida oikeita osaajia, antaa heille mielekkäitä tehtäviä sekä huolehtia työntekijöidensä jatko-opiskelumotivaation säilymisestä. Ongelmaksi nousi pelastustoiminnan johtamisen organisointi alueilla.

Alipäällystö koulutusohjelma sisältää opintoja laaja-alaiseen pelastustoiminnan hallitsemiseen. Opinnot sisältävät kokonaisuuksia niin onnettomuuksien ennaltaehkäisystä kuin pelastustoiminnan. Ongelmana vastauksissa nähtiin koulutuksen pituus. Koulutuksen antajan mielestä se on nykyisellään lyhyt ja opiskelijan mielestä se on pitkä. Mahdollinen moduulikoulutusmalli sekä peruskoulutuksen antopaikka (vrt. koulutuspalokunnat) ja koulutuksen tapa on selvitettävä alipäällystöllä ja miehistöllä.

Pelastajien koulutus antaa jo nyt perusteet mm. onnettomuuksien ennalta ehkäisyyn sekä perusonnettomuuksista selviytymiseen. Laitoksien huolehdittavaksi jää pelastajan toimenkuvan laajentaminen. Pelastajien toimenkuva on kyselyjen perusteella varsin yksipuolinen ja vahvasti operatiiviseen toimintaan suuntautunutta. Ilman suuria muutoksia toimenkuvan, palkkauksen, työajan ja miehistön sijoittelussa ei tulosten perusteella ole miehistön urapolkuvaihtoehtot kovinkaan laajat pelastustoimen palveluksessa.

Miehistön osalta on vaikeaa nähdä yhtä ainoa ratkaisumallia. Yksilöllisiä ratkaisuja tarvitaan kannustamaan pelastajia lisäkoulutukseen sekä heidän tehtäväkuvansa monipuolistamiseen. Myös muulle toimialalle siirtymistä joidenkin yksilöiden kohdalla tulee harkita.